

Evidensbaserad medicin i grundutbildningar- samarbete mellan professioner

---

Maria Björklund, Bibliotek & IKT, Medicinska fakulteten

Utvecklingskonferens 17, Lunds universitet

23 november 2017

Seminarium 60 min

Introduktion- vad är evidensbaserad medicin?

Hur använder vi bäst ett digitalt lärandestöd i evidensbaserad medicin för alla medicinska grundutbildningar? Genom professionsöverskridande samarbete!

Samarbete mellan undervisande bibliotekarier och medicinskt ämneskunniga, t ex lärare som är kliniskt verksamma inom medicinska områden, är en förutsättning för att lyckas. Som undervisande bibliotekarier saknade vi ett grundläggande stöd på svenska i arbetsprocessen kring EBM. Vi valde att själva utveckla ett digitalt lärandestöd i detta, med stöd i litteratur och medicinskt kunniga kollegor. Guiden finns länkad i slutet av detta underlag.

Evidensbaserad medicin, EBM, är att hitta bästa tillgängliga vetenskapliga bevis och använda det tillsammans med klinisk erfarenhet och patientens preferenser (Sackett, Rosenberg, Gray, Haynes, & Richardson, 1996). EBM-arbetsprocessen följer ett antal steg:

1. Formulera en tydlig fråga som låter sig besvaras
2. Informationssökning, val av informationskällor
3. Kritisk granskning och evidensgradering av de vetenskapliga resultaten
4. Applikation av resultaten till den kliniska verksamheten, utvärdera (Nordenström, 2007)

Det finns en stark vetenskaplig förankring i vård- och medicinutbildningar men även en eftersläpning i hur nya forskningsrön implementeras i vården i praktiken. Evidensbaserat arbete stärker en säker vård (Bak Andersen, Matzen, & Vågen, 2015) Det varierar hur EBM får utrymme i kursplaner, undervisning och läraktiviteter, och vi vill stärka EBM genom professionsöverskridande samarbete. För att arbeta evidensbaserat krävs både färdigheter inom att söka och värdera vetenskaplig information, samt medicinska ämneskunskaper. Till stöd finns vedertagna modeller, mallar och checklistor utformade utifrån internationella kriterier, det s k GRADE-systemet (GRADE Working Group, 2017). GRADE har också har fått en svensk översättning och anpassning genom Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, vilket vi baserar stödet i vår digitala guide på (*Utvärdering av metoder i hälso- och sjukvården : en handbok*, 2014).

Lärande i fokus- gemensamt mål

Konstruktiv länkning handlar om sammankopplingen mellan kursmål och läraktiviteter och den är viktig för kvalitet i lärandet, (Elmgren & Henriksson, 2010) s. 54ff. Vi tror att EBM och det professionsöverskridande samarbetet kan leda till en starkare konstruktiv länkning mellan kursmål

och läraktiviteter, samt att studenterna upplever hög relevans i läraktiviteterna för sina framtida yrkesroller, vilket även Adams beskriver (Adams, Gaffney, & Lynn, 2016). Styrdokumenten som kursplan med lärandemål blir gemensamma för alla som undervisar i EBM-momentet. Det kan göra att det krävs att alla tydligt kommunicerar vad respektive profession kan bidra med. EBM har också möjlighet att speglas i alla nivåer av kursmålen; Kunskap och förståelse, Färdighet och förmåga samt Värderingsförmåga och förhållningssätt. Att ha möjligheten att utarbeta nya kursmoment från grunden kan vara en fördel, då planering, genomförande, utvärdering och reflektion kring läraktiviteter kan ske gemensamt. Ett gemensamt arbete kan styrka den konstruktiva länknings, och säkerställa progression om EBM ingår som moment över flera terminer.

Professionsöverskridande samarbete- se varandras kompetenser

Inom vården finns exempel på hur man kan arbeta professionsöverskridande i team, för att ge patienten bästa möjliga vård. Ofta är det då olika medicinska professioner som samverkar.

Professionsöverskridande samarbete kan innebära utmaningar. Vad "samarbete" innebär kan också behöva definieras gemensamt, Sargeant beskriver samarbete i lärandemiljö som att lära med, från och om varandra. Ett framgångsrikt samarbete präglas av ömsesidig respekt och nyfikenhet för den andras kunskaper, samt viljan att lära sig nya saker och en strävan efter att förbättra undervisningen (Sargeant, 2009). Utmaningar kan vara att möta stress och tidspress, och att på allvar samarbeta och inte dela upp arbetet för mycket. En uppdelning skulle kunna motverka konstruktiv länkning och studenternas upplevelse av relevans och sammanhang.

Stereotyper, hierarkier, kultur?

En utmaning med professionsöverskridande samarbete kan vara att stereotypbilder av yrken finns. Hur den traditionella bilden av bibliotekarien eller läkaren ser ut kan påverka samarbetet, och hur studenterna uppfattar undervisningsmomentet.

Litteraturen om professionsöverskridande samarbete inom medicinska utbildningar handlar ofta om hur olika medicinska professioner kan samarbeta och jobba teambaserat. Samverkan med andra professioner är inte beskrivet lika mycket i litteraturen.

Vår erfarenhet är att bibliotekens verksamhet har förändrat mycket och går från att enbart vara serviceorganisationer till att vara stöd och samarbetspartners. De traditionella uppgifterna för biblioteken finns också kvar, såsom att tillhandahålla relevant litteratur, men uppdragen utökas ständigt inom t ex stöd till forskning och lärande. Exempel på detta är att bibliotekarierna också är högskolepedagogiskt utbildade och engageras i den vanliga undervisningen. Ofta handlar det om uppgifter studenterna ska lösa som kräver att de söker, selekterar, värderar och refererar vetenskaplig information. Då undervisar bibliotekarierna som ämnesspecialister i detta, precis som ämnesspecialister inom andra områden engageras för föreläsningar och andra läraktiviteter. I olika utsträckning engageras bibliotekarierna också i planering, genomförande och examination i kurser.

Det finns hierarkier i både vård och utbildning, olika professioner har olika status, *vem* som säger något kan ha betydelse i undervisningen. Studenter kan ha större respekt för medicinskt ämneskunniga än för bibliotekarier (Franklin, 2013). Professionsöverskridande samarbete kan stärka arbetet med alla delar inom EBM, även den avgörande informationssökningen och värderingen av information. Att förena kliniskt arbete och forskning på ett autentiskt sätt är möjlig vinst med

samarbete, då det kan finnas en uppfattning om att kliniskt arbete och forskning är "skilda världar" hos både studenter som hos kliniskt verksamma.

Under hösten använder vi undervisande bibliotekarier EBM-guiden i bibliotekets undervisning och uppmuntrar lärare att bidra till den och använda den. Till våren börjar nya kursplaner gälla, för bl a läkarprogrammet, där EBM är en del av förändringen. Där får vi chans att på ett fördjupat sätt samarbeta professionsöverskridande i praktiken. Inför detta vill vi förbereda oss genom att ta del av litteratur och andras erfarenheter.

Frågor att diskutera gemensamt

- Vilka utmaningar finns med att samarbeta över professionsgränserna?
- Vad kan underlätta samarbete över professionsgränserna?
- Har du erfarenheter av professionsöverskridande samarbete? Dela med dig av dina erfarenheter!

EBM-guiden, digitalt lärandestöd

Digitalt lärandestöd i evidensbaserad medicin för studenter finns här.

<http://libguides.lub.lu.se/ebm>

Referenser

- Adams, N. E., Gaffney, M. A., & Lynn, V. (2016). The Role of Evidence-Based Practice in Collaborations between Academic Librarians and Education Faculty. *portal: Libraries & the Academy*, 16(4), 697-720.
- Bak Andersen, I., Matzen, P., & Vågen, Ö. (2015). *Evidensbaserad medicin*. Lund: Studentlitteratur.
- Elmgren, M., & Henriksson, A.-S. (2010). *Universitetspedagogik*. Stockholm: Norstedts.
- Franklin, K. Y. (2013). *Faculty/Librarian Interprofessional Collaboration and Information Literacy in Higher Education*. ProQuest LLC. Retrieved from <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=eric&AN=ED553119&site=ehost-live>
- http://gateway.proquest.com/openurl?url_ver=Z39.88-2004&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:mtx:dissertation&res_dat=xri:pqm&rft_dat=xri:pqdiss:3558948 Available from EBSCOhost eric database.
- GRADE Working Group. (2017). GRADE Working Group. Retrieved from <http://www.gradeworkinggroup.org/>
- Nordenström, J. (2007). *Evidensbaserad medicin i Sherlock Holmes fotspår*. Stockholm: Karolinska University Press.
- Sackett, D. L., Rosenberg, W. M., Gray, J. A., Haynes, R. B., & Richardson, W. S. (1996). Evidence based medicine: what it is and what it isn't. *Bmj*, 312(7023), 71-72.
- Sargeant, J. (2009). Theories to Aid Understanding and Implementation of Interprofessional Education. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 29(3), 178-184.
- Utvärdering av metoder i hälso- och sjukvården : en handbok*. (2014). Stockholm: Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU).